

AEB eta Europako lobbyak labekatzten ari diren TAFTA

Ofizialki den arren *Transatlantic Trade and Investment Partnership* (TTIP), ezagunagoa da ekarriko duen fruituaren izenez: *Transatlantic Free Trade Area* (TAFTA), Atlantikoaren gaineko Merkatu Librearen Gunea. Herritarrok burua ilargian daukagun bitartean, denon bizimodua errotik aldatuko digun aldaketa ari dira egosten ezkutuka.

| PELLO ZUBIRIA KAMINO |

IKUSI INGELESEZKO WIKIPEDIAK nola laburbiltzen duen: “1990eko hamarkadan aipatu zen lehenbizikoz eta 2007an berriro. 2013an Enpleguaz eta Hazkuntzaz AEBen eta Europar Batasunaren arteko Goi Mailako Lan Batzordeak gomendatu zuten ekitea Atlantikoan zeharreko Merkataritza eta Inbertsio Bazkidetzaren negoziaketei.

Izan daiteke historian zehar antolatu den merkatu libreko gunerik zabalena, munduaren Barne Produktu Gordinaren %46 bere baitan hartuz (...). Ituna osorik abian jarriko balitz, Europako Batzordeak kalkulatu du 2015erako ekarriko duela 400.000 lanpostu berriren sorrera, familia bakoitzarentzako urteko 545 euroko aberastasun gehitua, Europarentzako 160.000 dolarreko irabaziak eta AEBentzako 128.000 milioioak. Hala ere, beste batzuek eztabaidatu egiten dituzte argudio horiek eta kritikatzten itunaren inguruko negoziaketa sekretuak eta *copyright* klausulak”.

Ez da mirari goizeko kafea hartuz Athleticen edo Osasunaren azken balentriak oihukatzen diren estatuetan TAFTA inork ez aipatzea. Baina EAErentzako estatus aldatetaz edo erabakitzeak eskubideaz kezkatzen den herritarrek ere,

kronika honen egilea barne, TAF-TAz ezer ez jakitea bai da nabarmena. Ez ordea kasualitatea.

AEBak ahalegin handiz ari dira negoziatzten bi merkataritza itun, bata Europar Batasunarekin eta bestea Itsas Bareko 11 herrialderekin, eta aurrerazaleak borrokarako antolatzen ari dira. Baina hain kaltegarriak ote dira itunok?

Europako Batzordeak negozio erakargarri bat marrazten du “*Partenariat transatlantique de commerce et d'investissement* (TTIP): *Le plus important accord commercial au monde*” aurkezpenean: AEBen eta Europar Batasunaren arteko salerosketak ugaritzeko dauden hesiak ezabatu nahi ditu, aduanako tasak gutxitu, batean eta bestean dauden arautegi ezberdinak bateratu, esate baterako bateko eta besteko homologazio prozedurak berdindu, honek enpresei kosteak gutxitzea ekarriko dielarik. Zerbitzuen atalera ere zabalduko omen da merkatuen liberalizazio erraldoi hau, baita inbertsio eta zerbitzu publikoetara ere, azkenean mundu osorako balioko duten arau berriak eraikiz.

Hain kaltegarria ote da hori? *The Ecologist* aldizkarian Ben Whitfordek (“*Secret trade deals attack global health and environment*”) erantzun du: “Hitzarmenok baimenduko diete konpainia handiei herrialde bako-

“*Stop TAFTA*” goiburuz Parisen azaroaren 24an burutu zen elkarretaratzearen irudi bat. Les Engraineurs (*engraineur* frantses argotean da besteren aferetan muturra sartzen duena, zirikatzailea ere bai) kolektiboak Saint Michel plazan hiru zienta jende bildu zituen AEB eta Europako eliteak antolatzen ari diren merkataritza libreko itunaren kontra ohartarazteko herritarrek. Susan George ekintzaile altermundialista ezaguna mintzatu zitzairen, besteren artean. Salatu zuen korporazio multinazionalak pagatutako lobbyak, ehunka bulego eta milaka abokatu eta aditu diruz ongi hornitu eta herritarrei osasunaz, ongizateaz, ingurumenaz eta ekonomiaz oraindik dauzkaten azken kontrol mekanismoak ostu nahian ari direla konspiratzen, TAFTA hori sekretuan erditzeko. Datozen hilabeteetan herritarrek izango dute aukera Euskal Herrian ere ordezkariak eta agenteak dauzkaten lobby horiez gehiago jakiteko.

tzeko legeek ezarritako edozein mugari izkin egitea”. Baina zein neurritaraino? “Ezin da jakin: negoziaketak sekretupean egin dituzte eta korporazio handien interesak defenditzen dituzten lobbyak negoziaketen muinean ari diren bezala, tratua kontra egon zitezkeen informazioa ukatu egin zaie”.

Korporazioen diktadura

Hona *The Ecologist*ek iragartzen diguna TAFTA berriarekin. *Fracking* gasaren ustiaketa denetan zabalduko da, Europako moratoria pikutara joateak eta AEBetako gasaren esportazioak bultzata. Europako merkatuak produktu transgenikoz beteko dira, hormonaz hazitako zekor eta txerrikiz, kloroz esterilitutako oilaskoz. AEBetatik laborantzako produktu merkeen uholde berria dator Europara. Europan kontsumitzaileen babeserako dauden arauak lasaituko dira korporazioen mesedetan. Europako agintariek produktu kimikoen gain daukaten kontrola galduko dute. Europako energia berriztagarrien planak are gehiago ahulduko dira.

“Berriro katastrofekeriatan!”, kexatu liteke irakurlea. Ez tamalez. *The Guardian* egunkarian George Monbiotek (“*The lies behind this transatlantic trade deal*”) azalerratu du negoziaketok ezkutuka darabilten arris-

kua. “[Negoziaiketa] batzordeak indar egiten du TTIP itunak barruan eraman dezan ‘*investor-state dispute settlement*’ mekanismo pozoi-tsua. Tresna honek, sartu duten aurreko itun guztietan, indarra eman die multinazionalai auzitara eramateko gobernua bitartekari talde sekretuen aurrera; alegia, leku-ko auzitegien eta parlamentuen erabakiak zangoean erabiltzen dituzten eta korporazioen abokatuz osatutako batzordeen aurrera”.

Horixe dela posible. Alemaniak erabaki duenetik pixkanaka itzaliz joatea bere zentral nuklearrak, Suediako Vattenfall konpainiak 3.500 milioi euroko kalte-ordainak eskatu dizkio. Quebecen *fracking* gasaren ustiaketari moratoria ezarri dio-

nean, AEBetako konpainia batek 250 milioi dolarreko ordainketak eskatzen dizkio. Australiako gobernuak erabaki zuenean, legebiltzarrean luzaz eztabaidatu ostean, zigaretak markarik gabeko pake-teen eta soilik osasunarentzako arriskuen aipamenez apaindurik sal-
tzea, Philip Morris konpainiak Australia auzitara eraman zuen Hong Kongekin zeukan merkataritza itun bat aitzakiatzat erabiliz.

Mendebalde aberatseko herritarrei deigarri suertatzen zaizkigu kasuok, gure gizarteekin parekatzeko moduko estatuei gertatu zaielako. Baina aurretik mundu osoak nozitu ditu estrategia honen kalteak. Argentinako gobernuak bere krisi larriaren ostean erabaki zu-

nean blokatzea energiaren eta uraren prezioak, zerbitzuok berengana-
natuak zeuzkaten multinazionalak
kalte-ordain handiak kobratu ziz-
kioten. Berrikiago, El Salvadorren
herritarrek lortu zutenean aginta-
riak konbentzitzea urre meategi
erraldoi bat irekitzeko proiektua
geldiarazi dezaten, asmoaren atzean
dagoen Kanadako konpainiak auzi-
tara eramán du gobernua 315 milioi
pagatu diezazkion etorkizunean
lortu behar zituen etekinen kontura.

Baina negozio erraldoioen gakoa auzitara eramate horretan datza. “Korporazioek –zehaztu du Monbiotek– beren erreklamazioak egiten dituzte inbertsiogileen eta estatuen arteko eztabaidetarako [TAFTA bezalako] itunek ezarritako dauzkaten batzordean. Batzorde edo panelotan ez dago gure auzitegietan dauzkagun bermeetatik batera. Auziak sekretupean egiten dira. Epailak negozioetako abokatuak dira, horietako asko antzeko auzietan sartuta dauden korporazioen soldata kobratzen dutenak. Lekuko biztanleek ez dute hitzik erabakietan. Ez dago apelazio eskubiderik. Eta lekuko auzitegien nahiz parlamentu guztien gaitetik daude”.

XXI. mendeko eztabaida nagusietako bat ernetzen hasi baizik ez da egin European: lurraren, uraren, kapitalaren, haizearen eta oro har ondatsun guztien jabe egin ondoren, ea korporazioak gai izango diren aginte judiziala eta politikoa ere pribatizatzeke, herritarrei azken burujabetza izpiak ebatsirik. TAFTAekin, opila oso-osorik aberastentzar? ■

ZINKUNEGI OPTIKA

Garantia.

Egunez egun zure konfiantza geureganatzen dugu,
produktu berriak eta zerbitzu berriak etengabe bilatuz.

Hernani, 23 · 20004 Donostia · T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com · www.zinkunegioptika.com

